

AB-COST Aksiyonları

Nelerdir, Nasıl Katılım Sağlanır,
Ne Gibi Katkıları Olabilir?

Proje Destek Ofisi

2026

Hazırlayan:

Dr. Mert Kükrer

Moleküler Biyoloji ve Genetik Bölümü
Fen Fakültesi

*Daha güçlü iş birlikleri
Daha geniş ufuklar*

AB-COST Aksiyonları Nelerdir, Nasıl Katılım Sağlanır, Ne Gibi Katkıları Olabilir?

AB-COST Aksiyonları, Üniversitemiz araştırmacıları için kolay ulaşılabilir iş birliği fırsatları sunmaktadır. Bu bilgi notu, bu fırsatlara dair kurum içi deneyim paylaşımını geliştirmek ve bilgiyi merkezileştirmek için hazırlanmıştır.

COST Nedir?

COST (European Cooperation in Science and Technology), Avrupa çapında araştırmacılar arasındaki iş birliğini teşvik eden bir programdır. Bu program çerçevesinde oluşturulan COST Aksiyonları, belirli bir bilimsel/teknolojik konu etrafında dört yıl süreyle faaliyet gösteren disiplinlerarası araştırma ağlarıdır. Türkiye, COST'un kurucu üyelerinden olup programın yönetim yapısında yer almaktadır.

Temel göstergeler

277
Devam eden Aksiyon

70.000
COST Aksiyonlarında yer alan araştırmacı

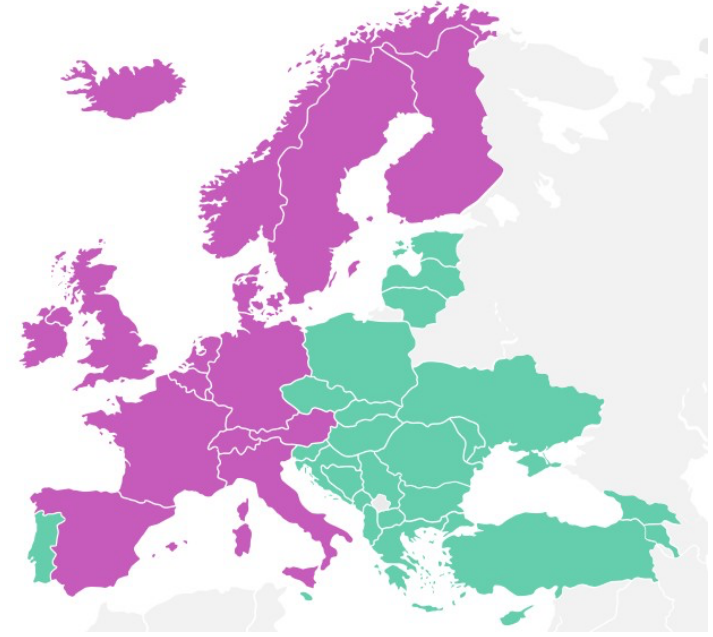
200+
Aksiyon başına ortalama araştırmacı sayısı

%42
COST Aksiyonlarındaki genç araştırmacı oranı

19
Aksiyon başına ortalama genişleme ülkesi sayısı

%52
Kadın araştırmacıların üstlendiği liderlik pozisyonlarının oranı

€700.000
Bir COST Aksiyonunun ortalama bütçesi (4 yıl)

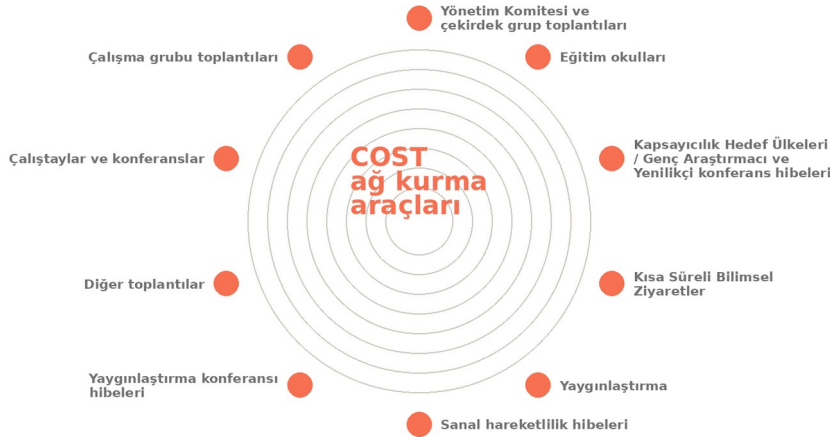
Aksiyonların Amacı

Avrupa son yıllarda ABD ve Çin gibi rakiplerine kıyasla bilimsel rekabette geride kaldığı için dağınık bilgi birikimini bir araya getirmek amaçlanmaktadır. COST'un temel amacı, araştırma projelerini doğrudan fonlamak yerine araştırmacılar arasında ağlar kurmayı desteklemektir. Ulusal düzeyde

çalışmalarını sürdüren araştırmacılar için, uluslararası proje konsorsiyumlarına en hızlı erişim yollarından biridir.

Aksiyonların İşleyişi

Her aksiyonun bir Yönetim Komitesi (Management Committee, YK) ve birden fazla Çalışma Grubu (Working Group, ÇG) bulunur. YK: Aksiyonun idari ve stratejik kararlarından sorumlu organdır. YK üyeleri, iş planı, bütçe dağılımı, etkinlik takvimi gibi konularda karar alırlar. ÇG: Aksiyonun alt konularına odaklanan tematik araştırma gruplarıdır. Örneğin bir aksiyonun farklı çalışma paketleri veya alt hedefleri varsa, her biri için bir ÇG oluşturulur. Aksiyonun konusu ile ilişkisi (uzaktan bile olsa) kurulabilecek bir uzmanlığa sahip herkes ÇG üyesi olabilir.

Destekler

COST aksiyonlarının bütçesi Avrupa Birliği (Horizon Europe programı) tarafından sağlanır ve sadece ağın etkinliklerini finanse eder. Araştırmacının

kendisine doğrudan bütçe aktarılmaz. Onun yerine kaynakları iş birliği ve ağ geliştirme için kullanarak, uzun vadede çok daha büyük çaplı araştırma projelerinin filizlenmesine zemin hazırlar. Aşağıdaki etkinliklerin giderleri (yer kiralama, katılımcıların yol, konaklama ve gündelik masrafları vb.) bütçeden ödenir:

- Toplantılar:** Yılda birkaç kez tüm üyelerin katıldığı genel toplantılar ve her ÇG'nin ayrı teknik toplantıları düzenlenir.
- Çalıştay ve Seminerler:** Aksiyon konusu çerçevesinde uluslararası atölye çalışmaları, sempozyumlar veya uzman toplantıları düzenlenebilir.
- Eğitim Okulları:** Özellikle genç araştırmacılara yönelik kısa eğitim programları veya yaz okulları düzenlenerek belirli teknik beceriler kazandırılır. Örneğin laboratuvar teknikleri, veri analiz yöntemleri gibi konularda kurslar finanse edilebilir.
- Kısa Süreli Bilimsel Ziyaretler:** Bir aksiyon üyesi araştırmacı, başka bir ülkedeki araştırmacının laboratuvarına/kurumuna kısa süre ziyarette bulunabilir. Bu sayede cihaz kullanımı, protokol öğrenme veya ortak deney yapma imkânı elde edilir. Örneğin bir doktora öğrencisi, alacağı destek ile tezi için kritik bir deneyi yapmak ya da konuyu uzmanlarıyla derinlemesine

tartışmak ve incelemek üzere yurtdışındaki bir araştırma grubuna kısa süreliğine katılabilir. Toplamda 4.000 Avro'ya kadar destek verilir.

- **Konferans Destekleri:** Özellikle bilimsel gelişmeye daha çok ihtiyaç duyan ülkelerden ya da genç ve kadın araştırmacıların uluslararası konferanslara katılımı için özel maddi destek sağlanır. Araştırmacılarının kendi alanlarındaki önemli bir konferansa gidip sunum yapmalarını teşvik ederek yol, konaklama, harcırah ve kayıt ücretlerini karşılar (toplamda 2.500 Avro'ya kadar).

YAYGINLAŞTIRMA KONFERANSI HİBESİ

KİM:
Aksiyon katılımcısı

NE:
Aksiyon çalışmalarının araştırma topluluğundaki görünürliğini önemli ölçüde artırmak üzere sözlü sunum.

ITC KONFERANS HİBESİ

KİM:
Kapsayıcılık Hedef Ülkesi / Yakın Komşu Ülkeden Aksiyon katılımcısı

NE:
Aksiyon kapsamındaki kendi çalışmasının sözlü sunumu.

GENÇ ARAŞTIRMACI VE YENİLİKÇİ (YRI) KONFERANS HİBESİ

KİM:
40 yaşın altındaki Aksiyon katılımcısı

NE:
Aksiyon kapsamındaki kendi çalışmasının poster veya sözlü sunumu.

NEREDE: Aksiyon tarafından değil, üçüncü bir tarafça düzenlenen üst düzey konferans.

HİBE TUTARI: 2.500 Avro'ya kadar veya 500 Avro (sanal katılım)

- **Yaygınlaştırma Faaliyetleri:** Aksiyon kapsamında ortaya çıkan bilimsel çıktıların yayımı da desteklenir. Örneğin, aksiyon üyelerinin ortaklaşa yazdığı bir makalenin açık erişim yayın ücreti, basılan bir kitap veya raporun baskı masrafları, ya da proje sonuçlarını duyurmak için yapılan web sitesi/video gibi iletişim giderleri bütçeden karşılanabilir.
- **Sanal Hareketlilik Hibeleri:** COVID salgını sonrası dijital iş birliği araçları da destek kapsamına alınmıştır. Aksiyon hedefleriyle uyumlu olarak uzaktan ortak çalışma yürüten gruplara (örneğin veri seti paylaşımı, çevrimiçi ortak analiz, ortak derleme makale üzerinde çalışma vb.) kişi başı 1.500 Avro'ya kadar destek sağlanır.

KISA SÜRELİ BİLİSEL ZİYARET (STSM)

KİM:
Genç Araştırmacı ve Yenilikçiler ile deneyimli araştırmacılar

NEREYE:
Bağlı bulunulan ülkeden farklı bir ülkedeki ev sahibi kuruma

HİBE TUTARI:
4.000 Avro'ya kadar; kriterlere YK karar verir

SANAL HAREKETLİLİK HİBESİ

NE:
Aksiyon üyelerinin bilgi alışverişi, yeni teknikler öğrenme vb. amaçlarla çevrimiçi faaliyetler yürütmek üzere sanal ortamda iş birliği yapması.

HİBE TUTARI:
1.500 Avro'ya kadar; kriterlere YK karar verir

Doğrudan araştırma malzemesi, ekipman, personel maaşı gibi giderler karşılanmaz ancak bu noktada Türkiye özelinde TÜBİTAK'ın sağladığı 2515 programı devreye girerek, COST aksiyonu üyelerine avantajlı ulusal proje desteği imkânı sunar (detaylı bilgi devamında).

Kim / Nasıl Katılır?

Farklı deneyim seviyelerinden, farklı kurum ve ülkelerden araştırmacıların aynı ağda buluşması ve etkileşimleri teşvik edilir. COST ağlarına yüksek lisans öğrencisinden emekli profesöre kadar her seviyede araştırmacı dahil olabilir. Gençler ve kadın araştırmacılar ağlarda aktif rol alarak deneyim kazanabilirken, kıdemli akademisyenler bilgi ve tecrübeleriyle katkı sunar. Hatta birçok COST aksiyonunda özel sektör ve sivil toplum kuruluşu temsilcileri de yer alır. Örneğin bir biyoteknoloji şirketinin Ar-Ge uzmanı ya da bakanlığa bağlı bir kurum çalışanı da aksiyon üyesi olabilir.

Avrupa genelinde araştırma kapasitesinin dengeli gelişmesi hedeflendiği için altyapı açısından görece dezavantajlı ülkelerdeki araştırmacıların etkinliklere katılımı özellikle teşvik edilmektedir. Yürümekte olan bir aksiyona katılım her an mümkündür. Mutlaka baştan dahil olmak gerekmez.

İlgilenilen araştırma konusuna uygun COST aksiyonlarını bulmak oldukça kolaydır. Bunun için COST'un resmi sitesindeki arama motoru kullanılır. Anahtar kelime ile arama yapıldığında ilgili aksiyonların listesi çıkar. Aksiyonun hedefleri, mevcut üyeleri ve çalışma grupları hakkında bilgi edinilir. Konuyu ve yapılacak işleri açıklayan Mutabakat Zaptı (Memorandum of Understanding) oldukça anlaşılır metinlerden oluşur.

Çalışma Grupları ve Üyelik bölümünden ÇG üyesi olma talebi iletilebilir. Bunun için e-COST sistemi üzerinde bir profil oluşturulur. Yapılan başvuru, kendi uzmanlığınızı ve aksiyona nasıl katkı verebileceğinizi açıklayan birkaç soruya kısa cevaplar verilmesinden ibarettir.

Faydalar

COST aksiyonlarına katılımın hem bireysel araştırmacıya hem de kuruma çok sayıda faydası bulunmaktadır:

- **Uluslararası Uzman Ağına Erişim:** Araştırmacılarımıza kendi alanlarında önde gelen yüzlerce uzmanla doğrudan çalışma imkânı sunar, düzenli ve sürdürülebilir bir iletişim ağı kurular.
- **Bilgi ve Teknoloji Transferi:** Üyeler birbirlerinin bilgi birikiminden faydalanır. Örneğin bir çalıştayda yeni bir cihazın kullanımı öğrenilebilir, bir eğitim okulunda ileri bir istatistiksel analiz tekniği uygulamalı olarak öğretilir. Bu yolla, araştırmacılar en yeni yöntemleri ve teknolojik gelişmeleri yakından takip edip özümser. Edindikleri bu birikimi kendi araştırmalarına ve öğrencilerine aktardıkça üniversitenin genel bilimsel kapasitesi artar.
- **Ortak Proje ve Yayın İmkanları:** Ağ içinde oluşan güven, tanışıklık ve ortak dil, zamanla somut bilimsel çıktılara dönüşür. Farklı ülkelerden araştırmacılar, aksiyon sayesinde buluşup ön çalışmalar yaparak büyük

Avrupa projeleri için konsorsiyumlar oluşturabilirler. Ayrıca aksiyon üyeleri beraber makaleler yazarak uluslararası yayınlar üretebilir.

- **Kariyer Gelişimi ve Görünürlük:** Özellikle gençler ve kadın araştırmacılar için bir sıçrama tahtası gibidir. Uluslararası deneyim edinmek, farklı araştırma gruplarında çalışmak ve geniş bir çevreye sahip olmak için ideal ve kolay erişilebilir bir ortam sunar. Kıdemli araştırmacılar için de Avrupa çapında tanınırlık sağlar.
- **Stratejik Katkı:** Üniversitenin uluslararası görünürlüğü artar. Ortak çalışmalar süresince gerçekleşen ziyaretler ve ilişkiler, ileride kurumlar arasında öğrencilere veya araştırmacılara dönük, hatta idari işleyiş tarafında dahi, iş birliklerinin kapısını aralayabilir.

TÜBİTAK 2515 Desteği

Aksiyonlar araştırma bütçesi sağlamadan sadece ağ faaliyetlerini finanse etse de bu durum, ulusal tamamlayıcı destek mekanizmaları ile dengelenmektedir. Türkiye özelinde, COST aksiyonlarında aktif rol alan araştırmacılar için kendi araştırmalarını yürütmek isteyenlere TÜBİTAK 2515 Destek Programı ile bir olanak sağlamaktadır. Böylece COST'taki iş birliği faaliyetleri ile TÜBİTAK araştırma faaliyetleri birbirini tamamlamaktadır; ancak bundan çok az araştırmacının haberi vardır.

2515 programının koşul ve imkanları, TÜBİTAK'ın en yüksek bütçeye sahip desteklerinden biri olan 1001 programıyla aynıdır. 2026 yılı itibarıyla 3.000.000 TL'ye kadar bütçe talep edilebilir. Bu tutar güncel kurla yaklaşık 55.000 Avro seviyesindedir. Bunun üzerine kurum hissesi ve Proje Teşvik İkramiyesi de eklenir. Yani bir araştırmacı, COST aksiyonunda edindiği uluslararası fikirleri somut çalışmaya dökmek için önemli bir proje desteği alabilir. Bu bütçe ile laboratuvar malzemeleri, cihaz kullanımı, sosyal bilimlerde saha çalışması, bursiyer desteği gibi harcamalar finanse edilebilir.

2515 programının bir diğer avantajı, başvuruya sürekli açık olması ve görece daha yüksek kabul oranlarına sahip olmasıdır. Herhangi bir zamanda, COST aksiyonu devam ettiği sürece 2515 projesi başvurusu yapılabilir. Başvurulan alana göre değişmekle birlikte, kabul oranı 1001 programının 2 ile 3 katı kadar olabilmektedir.

Üniversitemiz araştırmacıları için böyle bir strateji oldukça çekicidir. Önce uygun bir COST ağına dahil olup oradan uluslararası bağlantılar kurmak, ardından TÜBİTAK 2515 projesiyle kendi araştırmasını fonlamak mümkündür. Böylece bir yandan Avrupa'nın en iyi ekipleriyle aynı masada oturup bilgi paylaşırken, diğer yandan yerel araştırma gruplarında deney ve çalışmalarını somutlaştırmak söz konusu olabilecektir.

Örnek Vaka

Üniversitemizin de yönetim kurulunda yer aldığı, “Improved Knowledge Transfer for Sustainable Insect Breeding (Insect-IMP)” başlıklı aksiyon, sürdürülebilir böcek yetiştiriciliğinde (arılar, ipek böcekleri, hayvan yemi ya da insan besini olarak kullanılan böcekler vb.) genetik iyileştirme konusuna odaklanan uluslararası bir iş birliği ağıdır.

Insect-IMP, tüm Avrupa ülkelerinden yaklaşık 350 bilim insanı ve özel sektör temsilcisini bir araya getirmiştir. Bu geniş konsorsiyum içinde böcek bilimciler (entomologlar), genetikçiler, hayvan ıslahı uzmanları, ziraat mühendisleri, veteriner hekimler, ekologlar, yaban hayatı koruma uzmanları, ekonomistler, sosyologlar, insan davranışı ve tüketim alışkanlıkları üzerine çalışanlar gibi çok farklı disiplinlerden kişiler bulunmaktadır. Bu sayede aksiyon, böcek yetiştiriciliği gibi karmaşık bir konuyu uçtan uca ele alabilecek uzmanlık çeşitliliğine ulaşmıştır.

TÜBİTAK, Insect-IMP'i Türkiye'nin liderlik ettiği başarılı COST projelerine örnek olarak göstermiştir. Aksiyonun toplam bütçesi 4 yıl için 700.000 Avro

civarındadır ve bu bütçe dahilinde her yıl birçok toplantı, çalıştay, eğitim programı ve araştırma ziyareti organize edilmektedir. Bu sayede ülkemizden pek çok araştırma grubu uluslararası faaliyetlere oldukça etkin biçimde katılmaktadır.

Tarım ve Orman Bakanlığına bağlı Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü'nün ev sahipliğinde ve Üniversitemiz iş birliğiyle, 2026 yılında önemli bir çalışma grubu toplantısı Türkiye'de gerçekleşmiş bulunuyor. Bu etkinliğe katılan kişilerin pek çoğu daha önce Türkiye'ye gelmemiş kişilerden oluşmaktadır. Ancak bu ve benzeri etkinlikler vesilesiyle ülkemizi ziyaret etmeleri ya da iş birliği sırasında üniversitemiz akademisyenleriyle çalıştıklarında edindikleri izlenimler, uluslararası arenada tanınmamıza katkı vermektedir.

Ayrıca, COST faaliyetlerinde aktif olmak görünürlüğü ciddi biçimde arttırmakta ve kimi zaman beklenmedik iş birliklerinin kapısını açmaktadır. Bu süreçte, yeni gelen COST aksiyon önerilerinde uluslararası hakem ve raportör olarak görev alma fırsatı da doğmaktadır. Bir ağın önerenleri içerisinde yer alma ve yönetimde bulunma sayesinde edinilen tecrübe, başka araştırmacılarımızın da benzer girişimlere katılmasını teşvik edebilmektedir.

Bazı meslektaşlarımız COST'a başvurma konusunda çekingen davranabiliyor veya ön yargılara sahip olabiliyor. Örneğin “Bizi kabul etmezler”, “Projeler çok karmaşık, bizden beklenmez” ya da “Daha kariyerimin başındayım, bana sıra gelmez”, “Ben sosyal bilimciyim, bunlar fen ve teknoloji alanında projeleri destekleyen fonlar” gibi düşüncelere sahip olabiliyorlar.

Somut deneyim ise Türkiye'den akademisyenler için tam tersini söylüyor. Aksiyona somut katkı verebilecek uzmanlığı ve motivasyonu olan herkes, kariyerinin hangi aşamasında ya da hangi bilim alanında olursa olsun, uygun bir COST aksiyonuna dahil olabiliyor. Çok kapsayıcı bir şekilde inşa edilen bu

ağlarda lisansüstü öğrencilerden yeni doktorlara kadar herkesin, deneyimli profesörler ve girişimcilerle verimli şekilde çalışabildiği görülmektedir.

Son Söz

Sonuç olarak, COST aksiyonları üniversitemiz için büyük bir fırsat penceresi sunmaktadır. Gerek bireysel araştırmacılarımızın kariyer gelişimi gerek kurumumuzun uluslararası alanda konumlanması açısından COST'a katılımın sağlayacağı kazanımlar açıktır. Avrupa'da bilim ve teknoloji gündeminin bir parçası olmak hem mevcut bilgi birikimimizi genişletmemize hem de araştırma çıktılarımızı uluslararası bilim camiasına daha sık ve etkili bir şekilde ulaştırmamıza olanak tanıyacaktır.

EK: COST Tanıtım Sayfası Türkiye'nin Liderlik Ettiği Aksiyonlar

Türkiye

Since 1971

Representing institution:
**Scientific and Technological Research
Council of Türkiye (TUBITAK)**

RUNNING ACTIONS LED BY TÜRKİYE

Examples of Actions with leadership positions

► the arrow icon is a clickable link to each Action

- A European network to leverage the multi-age workforce
- The role of immunity in tackling Parkinson's disease through a translational network
- Randomised optimisation algorithms research network
- Maximising impact of multidisciplinary research in early diagnosis of neonatal brain injury
- A European forum for revitalisation of marginalised mountain areas
- Carbon molecular nanostructures in space
- Enabling multilingual eye-tracking data collection for human and machine language processing research
- Modelling immunotherapy response and toxicity in cancer
- European network for innovative woody plant cloning
- Improved knowledge transfer for sustainable insect breeding

TESTIMONIAL

“Researchers in Türkiye often struggle to participate in international scientific events due to reduced support. COST interactions significantly contribute to Türkiye's advancement in the relevant field.”

Dr Canan Aksoy
Associate Professor in the Electronics and Communication Department, Karadeniz Technical University, Trabzon

SUCCESS STORY

► **Beneath our feet: Europe's underground heritage**
The Action Underground4value carried out a case study in Göreme, Türkiye.

 cost
EUROPEAN COOPERATION
IN SCIENCE & TECHNOLOGY

 **Funded by
the European Union**

Türkiye | COST | 2023